

La germanor amb els empresaris il·lencs

Les organitzacions empresarials balears naveguen entre l'amor al PP, acabat amb boda després de la victòria conservadora, i la necessària –i tradicional– actitud il·lenca de capacitat d'adaptació al poder constituït.

Les pimes. El dia 4 de juliol passat es va signar, a Palma, l'acord de constitució de la Mesa de Pimes de la Mediterrània, amb l'objectiu de coordinar estudis, esforços i estratègies conjuntes entre les organitzacions patronals de la petita i mitjana empresa. A l'acte, hi va assistir el nou conseller d'Economia, Hisenda i Pressupostos, Lluís Ramis de Ayreflor. No és cap secret, tanmateix i malgrat la seva presència, que el PP no veu amb bons ulls aquesta mena d'iniciatives. En aquest sentit cal entendre que, per exemple, un dels eixos reivindicatius d'aquesta Mesa serà una política d'infraestructures a l'Arc Mediterrani prou diferent –per no dir contrària– a la que practica el Govern de José María Aznar. També cal tenir en compte que el PP balear, per mà de Jaume Matas –exministre i amic d'Eduardo Zaplana, Jaime Mayor Oreja, Pedro J. Ramírez, Javier Arenas... entre altres pesos pesants de l'univers del poder conservador de Madrid– mai no farà res en contra de les directius que emanin de la *villa y corte* conservadora. Encara és més, ja en la seva primera presidència (1996–99) Matas va demostrar clarament que subscribia les tesis zaplanistes i aznaristes del *Levante español* enfront de l'estratègia de l'Arc Mediterrani.

La Pime de Balears –de fet, tres organitzacions sobiranes: la de Mallorca, Menorca i Eivissa-Formentera, respectivament– ha estat còmoda amb la política que ha aplicat el Govern del Pacte de

Progrés (1999–2003) en favor de la petita i mitjana empresa.

Partint de totes aquestes consideracions, el lector podria concloure que aquest segment empresarial per ventura es podria anar configurant com una mena d'"oposició" empresarial al PP il·lenc, de la mateixa manera que ha existit una veritadera i ferotge oposició de les cúpules empresarials de referència –bàsicament els hotelers– contra el Pacte de Progrés. Tanmateix, tampoc no és probable que sigui així. La presència del conseller Ramis de Ayreflor en l'acte referit és símbol de l'actitud actual del govern Matas en relació amb les pimes: la de no crear-se flancs d'erosió per aquest costat. Per exemple, ja han dit que no tocaran res de la llei de comerç –que tot el sector considera molt positiva–, feta per Pere Sampol al capdavant de la Conselleria de Comerç i Indústria en la passada legislatura.

És a dir, voldran tenir contents o almenys conhortats els empresaris mitjans i petits ja que saben que aquest és l'únic sector que no és del tot "seu". Perquè la resta, si més no tot el conglomerat associatiu-empresarial de més pes econòmic, sí que està a les seves mans. També s'ha de dir que per molt que els petits i mitjans empresaris volguessin erigir-se en ariet contra el PP –i fins ara aquesta no sembla la seva intenció–, el fet és que a Balears aquest sector, tot i ser important pel que fa a llocs de feina i creació de riquesa, és, com tot, secundari, sobretot si es compara amb els empresaris de referència: els hotelers.

La convergència entre PP i empresaris. Els hotelers balears, organitzats en les federacions hoteleres de cada illa i enquadrats dins la Confederació d'Asso-

Amb l'excepció de les pimes, l'empresariat balear, o almenys les associacions patronals més importants, ha representat un paper destacat en contra del Pacte de Progrés, i de suport al PP. La victòria conservadora és la seva victòria, representada la setmana passada en l'acte d'execució pública de la sentència de mort del símbol del Pacte: l'ecotaxa.

Jaume Matas, acompanyat de la cúpula empresarial balear, dimarts dia 8 a la seu del Govern, en l'acte que simbolitzà l'execució de la ja decidida pena de mort al símbol del Pacte de Progrés: l'ecotaxa.

ciacions Empresariales de Balears (CAEB, la gran patronal), els agrada referir-se a si mateixos com "el Sector". No un sector, sinó "el Sector". Perquè quedi clar qui i què són: el poder econòmic i amb gran influència política. Són, certament, el bessó de la riquesa balear. Són els propietaris de les exactament 1.371 empreses hoteleres (dades oficials d'octubre del 2002) que hi ha Balears i per les quals passa l'immens negoci turístic que controlen els majoristes, els operadors turístics. Aquests, de capital estranger, són la part "activa" del negoci turístic: qui porta els turistes és qui marca els preus, etc. Només a través dels hotelers ja passa més del 90% del flux turístic balear. Vist així, doncs, es tracta d'una estructura econòmica profunda molt semblant a la bananera. Tot i que les 1.371 empreses hoteleres, de fet, no controlen el mercat, els hotelers són els que sobre el terreny balear acullen els turistes i, per tant, els que generen la part del moviment econòmic que crea la riquesa i la mà d'obra. Són, per molt que ho siguin passivament, el principal poder econòmic autòcton. I sempre havien gaudit d'una enorme influència política que be-

neficiava aquesta, diguem-ne, economia d'estructura bananera. Des de la instauració autonòmica (al 1983) fins a la creació del Pacte de Progrés (al 1999) aquesta havia estat l'estructura econòmica vigent. La irrupció de l'esquerra en l'executiu illenc, ara fa quatre anys, va significar un trencament de la tradició. El govern Antich volgué impulsar una estratègia econòmica que pretenia posar fi al model tradicional basat en la quantitat de turisme (com més turistes, millor) i que tenia en la construcció el complement perfecte. La nova estratègia anunciada era reduir la construcció, intentar aturar el flux creixent de mà d'obra immigrada i millorar l'oferta per no continuar apostant per la quantitat sinó per la qualitat turística, per exemple, amb la inversió en medi ambient –i en la creació de més espais protegits–. I en aquesta estratègia la famosa ecotaxa era la primera passa i el seu símbol.

Les cúpules empresarials afectades mai no van acceptar aquesta nova política turística i econòmica. Ni els hotelers, ni els promotors i constructors, ni tampoc, evidentment, els empresaris rurals, bàsicament agroalimentaris, o els propietaris

de grans finques rústiques. Quan a la fi del 1999 i l'inici del 2000 el govern Antich va anunciar aquesta nova forma de fer política, aquests sector se sentiren agredits. Les converses amb la cúpula hotelera anaven de fracàs en fracàs. Al principi del 2000 es reuniren, en una casa particular del port de Pollença, el president Antich, acompanyat del conseller de Turisme Celestí Alomar, amb dos o tres hotelers molt influents, entre els quals, segons les fonts, hi havia el president del grup hotelier més important, el Grup Sol, Gabriel Escarrer. En aquesta reunió es va fer evident el divorci definitiu. Els hotelers no volien un impost, l'ecotaxa, tot i que enteníen la necessitat de fer inversions ambientals. Com a alternativa proposaren crear un fons voluntari d'aportacions en aquest sentit –curiosament l'actual president balear, Jaume Matas, va fer aquesta mateixa proposta–. El Govern, però, no volia renunciar a l'ecotaxa perquè era la passa necessària i imprescindible de tot el que anomenava "nou model turístic i econòmic" que, al seu parer, no podia quedar a l'expectativa de la voluntarietat d'aportacions, per molt d'agrair que fos la intenció. No hi

L'hoteler Gabriel Escarrer, president del Grup Sol.

va haver acord. La guerra tot just començava.

Aquella primavera del 2000, per altra banda, els principals propietaris rurals i empresaris del sector agroalimentari començaren la guerra de guerrilles contra el Pacte de Progrés, a causa, entre altres raons, dels anuncis del conseller d'Agricultura, Joan Mayol, i de la consellera de Medi Ambient, Margalida Rosselló, de reformar en profunditat el medi rural. Al mes de maig, liderada per la patronal agrícola, ASAJA, es va organitzar una tractorada contra el govern Antich. El conseller d'Agricultura va ser destituït després pel propi partit (PSM), per evitar més tensió. La pressió general contra el Govern, però, no s'aturà. Per cert, una altra curiositat gens anecdòtica: la patronal agrarista, ASAJA, l'any 2001 va elegir com a nou president Tomás de Villanueva Cortés. Aquest mantingué la crítica constant contra el govern Antich, i amb el govern de Jaume Matas, ara, ha estat nomenat conseller d'Agricultura.

El tercer gran flanc empresarial, el de la construcció, també va contribuir a les crítiques *in crescendo* a l'executiu del Pacte de Progrés perquè, segons deien, les moratòries de construcció (2001) i la "indefinió" del marc legal creaven una indefensió general i, a més, deixaven el sector en crisi.

Aquests tres grups empresarials –hotellers, constructors i empresaris agroalimentaris, amb l'afegit de propietaris de grans terrenys rústics– anaven confor-

mant l'oposició social al govern Antich: així, a més de la ja comentada tractorada, hi hagué mobilitzacions contra les declaracions de parcs naturals, crítiques constants a l'ecotaxa, acusacions al Govern de ser "antiturístic", de ser un irresponsable per posar en perill la mà d'obra de la construcció, etc.

Paral·lelament, el PP i el govern Aznar recollien aquesta pressió social –empresarial, més aviat– contra l'esquerra i l'amplificaven a partir de xifres estadístiques que, presumptament, demostraven la crisi a què el Pacte de Progrés condemnava les Balears. Després de l'11 de setembre del 2001 i de la crisi econòmica alemanya, el fre del creixement econòmic illenc i de l'ocupació hotelera va ser un fet. Allò que era d'origen exogen (crisi internacional), però amb conseqüències a les Illes, va ser usat com a prova de càrrega contra el govern Antich. Era la primavera de 2002. Justament quan es posava en marxa l'ecotaxa (1 de maig), el símbol que agermanava, a la contra, les cúpules empresarials, sobretot els hotellers, i el PP. I sense dissimulacions.

La llarga campanya. L'estratègia combinada –empresaris i PP– d'erosió al Govern del Pacte de Progrés va ser perfecta. Començaren a aparèixer anuncis a

**Els empresaris
balears van
treballar ferm per
erosionar el Pacte
de Progrés. Ara
estan contents**

tots els diaris de Balears signats per una desconeguda Fundación Sociedad y Turismo amb eslògans a favor del turisme que volien denunciar els efectes negatius de la política del Pacte de Progrés per al sector econòmic. Per cert que, després –per més casualitats– el PP els va adoptar en part com a eslogan electoral ("Sf" al turisme, i a tot).

Tot acte públic en el qual intervenia algun representant del món empresarial hotelier es convertia en un míting polític contra el govern Antich. Sovintejaven les declaracions pujades de to, entre d'altres, del president del Foment del Turisme, Miquel Vicens; de l'hoteler Pablo Pineiro; del president de la Federació Hotelera de Mallorca, Pere Canellas, i del principal ariet empresarial contra el Pacte, el president del Grup Sol, Gabriel Escarrer, que enviava cartes al conseller Alomar –convenientment recollides i publicades per la premsa afí– amb què l'acusava de mentider i a tot el Govern de practicar una política econòmica suïcida. El mateix missatge es repetia a tots els nivells. L'agitació es completava amb actes en els pobles mallorquins afectats pels parcs naturals, excitant la idea de la intromissió il·legítima en la propietat privada; o estenent la consigna que les moratòries de construcció eren una ruïna. El PP va fer-se seves totes les reivindicacions i es va erigir en l'únic salvador possible del desastre a què el Pacte de Progrés abocava les Balears. L'estratègia resultà guanyadora.

La nit electoral, significativament, a la festa del PP es van aplegar importants empresaris, entre els quals Escarrer, tal com passà a la presa de possessió del nou Govern. La gran foto, símbol de la victòria empresarial i conservadora, finalment es va fer la setmana passada. Totes les cúpules hoteleres de referència acompanyaven Matas en l'acte que servia per escenificar l'anunci esperat: l'eliminació de l'ecotaxa. El símbol del Pacte de Progrés que va agermanar el poder empresarial i el PP en la guerra per vèncer els que havien ocupat el poder polític amb la intenció de canviar la tradició política i econòmica que el 25 de maig quedà restablerta.

Miquel Payeras